

SATAKUNNAN ALUEELLISEN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN SUUNNITELMAOSA 2026-2029

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	<u>Dia 3</u>
2 SUUNNITELMAOSAN TYÖSTÖPROSESSI	<u>Dia 4</u>
3 TEEMA 1: ELINTAVAT	<u>Dia 5</u>
1. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia hyvään ravitsemukseen, fyysiseen aktiivisuuteen, uneen ja painonhallintaan sekä vahvistetaan varhaista tukea	<u>Dia 5</u> , <u>Dia 6</u>
2. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö sekä vahvistetaan varhaista tukea.	<u>Dia 7</u>
3. Lisätään mahdollisuuksia digitaaliseen omahoitoon ja asiointiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä varmistaen kuitenkin mahdollisuuden kohtaamisiin.	<u>Dia 8</u> , <u>Dia 9</u>
4 TEEMA 2: MIELEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS	<u>Dia 10</u>
1. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia mielen hyvinvoinnin edistämiseen	<u>Dia 10</u>
2. Asukas saa varhaista tukea mielen hyvinvoinnin haasteissa	<u>Dia 11</u>
3. Edistetään osallisuuden mahdollisuuksia	<u>Dia 11</u> , <u>Dia 12</u>
5 TEEMA 3: TURVALLINEN JA MIELEKÄS ARKI	<u>Dia 13</u>
1. Lisätään toimia turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen lisäämiseksi	<u>Dia 13</u> , <u>Dia 14</u>
2. Lisätään toimia kaatumisten ja putoamisten ennaltaehkäisemiseksi	<u>Dia 14</u>
6 TEEMA 4: SATAKUNNAN HYVINVOINTITOIMIJOIDEN YHTEISTYÖRAKENTEET	<u>Dia 15</u>
1. Selkeytetään HYTE-työn työnjakoa	<u>Dia 15</u>
2. Lisätään eri hyvinvointitoimijoiden kuulemista päätöstenteossa	<u>Dia 15</u>
7 ASIAKIRJASSA KÄYTETTYJEN KÄSITTEIDEN AVAUS	<u>Dia 16</u> , <u>Dia 17</u>
8 ERILLISUUNNITELMAT JA KUNTIEN HYVINVOINTIKERTOMUKSET	<u>Dia 18</u>
LÄHTEET	<u>Dia 19</u>

JOHDANTO

Alueellinen hyvinvointikertomus kuvaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä hyvinvointialueella. Se koostuu kertomusosasta ja suunnitelmaosasta, joka kuvaa hyvinvointialueen tavoitteita, suunniteltuja toimia ja yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. (THL, 2023c.)

Tämän alueellisen hyvinvointikertomuksen 2026–2029 suunnitelmaosan tavoitteena on vastata satakuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden haasteisiin, jotka nousevat [kertomusosassa 2025-2029](#) esiin. Hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosa kokoaa alueelliset hyvinvointi- ja terveystavoitteet, niitä tukevat toimet sekä seurannan mittarit. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää monialaista yhteistyötä (THL, 2023), ja siksi suunnitelmaosan laadinta onkin toteutettu laajassa yhteistyössä.

Suunnitelmaosa **keskittyy aikuisia ja koko väestöä** koskeviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Suunnitelmaosan taulukoihin on sisällytetty lapset ja nuoret sekä ikääntyneet, mutta heitä erityisesti koskevat erilliset tavoitteet ja toimenpiteet löytyvät heitä koskevista erillissuunnitelmista. Nämä suunnitelmat ovat: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Satakunnan alueellinen neuvolasuunnitelma, Satakunnan alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma ja Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Lisäksi suunnitelmaosassa on liitteenä osallisuusohjelma, alueellinen ravitsemussuunnitelma ja tasa-arvo- sekä monimuotoisuusohjelma. Suunnitelmaosaan on liitetty myös Satakunnan kuntien hyvinvointikertomukset, joista pääsee näkemään kunnittain hyvinvoinnin tilan ja suunnitelmaosat.

Yhdenvertaisuuslaki (1352/2014) 5§ huomioiden yhdenvertaisuus huomioidaan suunnitelmaosan toimenpiteitä toteuttaessa. Käytännössä suunnittelussa on hyvä kiinnittää huomiota matalankynnyksen periaatteeseen mm. maksuttomuuteen ja saavutettavuuteen sekä esteettömyyteen.

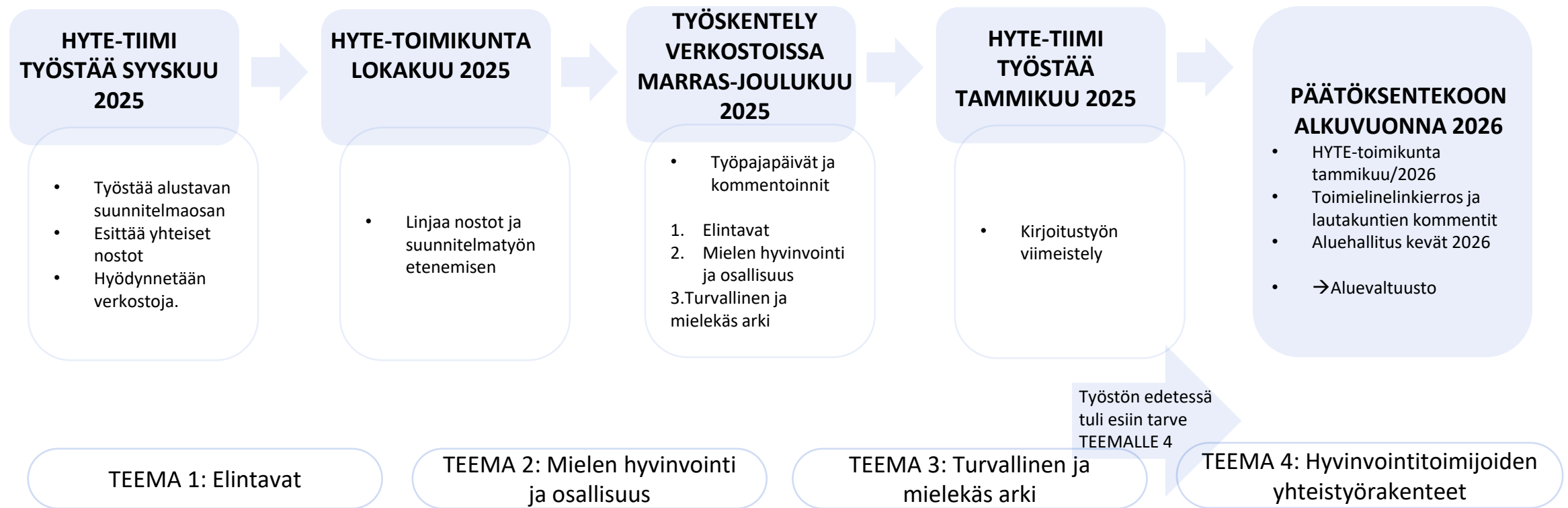
Satakunnan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosa on kuvattu neljän pääteeman alle:

- Elintavat,
- mielen hyvinvointi ja osallisuus,
- turvallinen ja mielekäs arki sekä
- Satakunnan hyvinvointitoimijoiden yhteistyörakenteet

Alueellisen hyvinvointikertomuksen laadinta perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 7 §), samoin kuin sitä täydentävä vuosittainen raportti. Suunnitelmaosan toimeenpanoa seurataan ja siitä raportoidaan aluevaltuustolle vuosittain.

Tämä suunnitelmaosa on esitysmuodossa, mutta sen tiedot tullaan julkaisemaan hyvinvointikertomus.fi alustalla.

SUUNNITELMAOSAN LAADINTAPROSESSI

Suunnitelmaosan valmistelu käynnistyi syksyllä 2025 HYTE-tiimin johdolla yhteistyössä eri verkostojen kanssa. Lokakuussa 2025 HYTE-toimikunta linjasi suunnitelmatyön kolme pääteemaa. Laadinnan edetessä kokonaisuuteen lisättiin neljäntenä teemana Satakunnan hyvinvointitoimijoiden yhteistyörakenteet.

Syksyn 2025 aikana HYTE-tiimi järjesti kaksi työpajaa, joihin osallistui edustajia HYTE-toimikunnasta, kunnista ja järjestöistä. Ensimmäinen työpaja järjestettiin lähitapaamisena ja toinen etäyhteyksin. Työpajojen jälkeen HYTE-tiimi lähetti valmistellun työpaperin kommentoitavaksi kutsutuille tahoille. Kommenttikierrosten jälkeen suunnitelmatyö jatkui toimialakohtaisissa HYTE-ryhmissä, eri toimialueilla sekä kuntien hyte-yhdyshenkilöverkostossa. Suunnitelmaosaa tarkennettiin ja muokattiin sekä työpajojen että kommenttikierrosten perusteella. Laadinnan yhteydessä päädyttiin siihen, että ylätavoitteet ovat alueellisten hyvinvointitoimijoiden yhteisiä suuntaviivoja.

Suunnitelmaosan laadintaan on osallistunut laajasti eri toimijat: kunnat, järjestöt, seurakunta, nuorisovaltuuston edustaja, korkeakoulujen edustaja, vammaisneuvoston edustaja, HYTE-tiimi, yksityisten palveluntuottajien ja apteekkien edustajat, toimialakohtaiset HYTE-ryhmät (ikäntyneiden toimialue, aikuisten toimialue, lasten, nuorten ja perheiden toimialue sekä erityis- ja sairaalapalveluiden toimialue) sekä muita hyvinvointialueen työntekijöitä, kuten pelastuslaitoksen edustajia. Osallistavan työskentelytavan lisäksi asukkaiden näkökulmia on hyödynnetty suunnitelmassa strategiatyöhön liittyneen asukaskyselyn aineiston kautta.

TEEMA 1: ELINTAVAT

AIKUISIA JA KOKO VÄESTÖÄ KOSKEVAT YLÄTAVOITTEET:

1. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia hyvään ravitsemukseen, fyysiseen aktiivisuuteen, unen ja painonhallintaa sekä vahvistetaan varhaista tukea
2. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä ja vahvistetaan varhaista tukea
3. Lisätään mahdollisuuksia digitaaliseen omahoitoon ja asiointiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä varmistaen kuitenkin mahdollisuuden kohtaamisiini

LAPSET JA NUORET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso lasten ja nuorten erillisuunnitelma: [linkki](#)

Katso neuvolasuunnitelma: [linkki](#)

Katso opiskeluhuollonsuunnitelma: [linkki](#)

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia hyvään ravitsemukseen, fyysiseen aktiivisuuteen, uneen ja painonhallintaan sekä vahvistetaan varhaista tukea	Vahvistetaan eri ikäisten voimavaralähtöistä elintapaohjausta hyvinvointialueella vuosien 2026-2029 aikana kehittämällä verkostoyhteistyötä, laajentamalla elintapaohjaukseen ohjautumisen kriteerejä ja lisäämällä kulttuurihyvinvoinnin huomiointia elintapaohjauksessa.	1. Ylläpidetään ja kehitetään elintapaohjauksen verkostojen toimintaa 2. Kehitetään aikuisten voimavaralähtöistä elintapaohjausta huomioiden pääsykriteeriksi myös lihavuus ($BMI \geq 30 \text{ kg/m}^2$) 3. Lisätään vastinparityöskentelyä hyvinvointialueen sisällä, kuntien liikuntaneuvojien ja hyvinvointialueen HYTE-valmentajien välillä. 4. Vakiinnutetaan kulttuurihyvinvoinnin puheeksi ottamisen malli ammattilaisten käyttöön ja osaksi elintapaohjausta.	Verkostot toiminnassa KYLLÄ/EI Elintapaohjauksen malleja kehitetty KYLLÄ/EI OAB77: Keskustelu liikuntatottumuksista ja ohjaus kunnan liikuntapalveluihin, Power BI-raportti OAB61: Kulttuurihyvinvoinnin neuvonta ja ohjaus	Satakunnan ha Satakunnan ha: HYTE-tiimi Vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa Satakunnassa - osanhanke (vuonna 2026) kunnat
--	--	--	---	---

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia hyvään ravitsemukseen, fyysiseen aktiivisuuteen, uneen ja painonhallintaan sekä vahvistetaan varhaista tukea	Tunnistetaan diabetesriskissä olevat asiakkaat systemaattisesti ja vahvistetaan varhaista puuttumista kouluttamalla henkilöstö mini-intervention käyttöön, seuraten edistymistä toimenpidekoodien avulla kolmesti vuodessa.	- Järjestetään mini-intervention koulutuksia henkilöstölle vuosien 2026-2027 aikana ja kehitetään yhteinen käytäntö diabetesriskin tunnistamiseen eri yksiköissä - Otetaan käyttöön ja lisätään toimenpidekoodien käyttö diabetesriskin tunnistamisessa - Seurataan toimenpiteiden toteutumista kolmesti vuodessa toimialakohtaisissa HYTE-ryhmissä	Koulutuksiin osallistuneiden työntekijöiden määrä Toimenpidekoodien käyttömäärä HYTE-kerroin: Elintapaneuvonta tyyppin 2 diabetesriskissä oleville	Satakunnan ha Satakunnan ha: HYTE-tiimi
	Toteutetaan työttömien terveystarkastuksia aktiivisesti aikuisten toimialueella tiiviissä yhteistyössä työllisyysalueiden ja kuntien kanssa sekä seurataan tarkastusten toteutumista.	- Kehitetään ja otetaan käyttöön digitaalisia toimintamalleja työttömien terveystarkastusten sujuvoittamiseksi - Seurataan tarkastusten toteutumista kolme kertaa vuodessa toimialakohtaisissa HYTE-ryhmissä.	Uusien digitaalisten toimintamallien käyttöönotto KYLLÄ/EI HYTE-kerroin: Työttömien terveystarkastukset	Satakunnan ha: aikuisten toimialue Toimialakohtaiset HYTE-ryhmät HYTE-tiimi
	Edistetään alueellisen ravitsemussuunnitelman käyttöä eri hyvinvointitoimijoiden työssä ja seurataan sen hyödyntämistä itsearviointin avulla vuosittain.	- Suositellaan aktiivisesti alueellista ravitsemussuunnitelmaa hyvinvointitoimijoiden käyttöön eri sektoreilla - Laaditaan ja otetaan käyttöön ravitsemussuunnitelman hyödyntämistä mittaava itsearviointilomake, joka lähetetään vuosittain keskeisille hyvinvointitoimijoille.	Alueellisen ravitsemussuunnitelmaa esitelty hyvinvointitoimijoille KYLLÄ/EI Itsearviointilomake luotu KYLLÄ/EI -Toimijoiden lukumäärä, jotka ovat hyödyntäneet ravitsemussuunnitelmaa -Toimijoiden lukumäärä, jotka ovat sisällyttäneet suunnitelman toimenpiteitä virallisissa asiakirjoissa	Alueellinen ravitsemustyöryhmä
Edellä mainitut toimenpiteet ja tavoitteet			Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI 30 tai yli) (%) 20–64-vuotiaat Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus 20–64-vuotiaista, %	

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö sekä vahvistetaan varhaista tukea.	Laaditaan vuosien 2026–2029 ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa vuoden 2026 aikana ja toteutetaan suunnitelma.	1. HYTE-tiimi koordinoi ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman laadintaa huomioiden eri toimijat 2. Määritellään suunnitelmassa selkeä työnjako eri toimijoiden (kunta, järjestöt, hyvinvointialue, oppilaitokset jne.) välillä 3. Hyväksytään suunnitelma vuoden 2026 aikana	Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma tehty KYLLÄ/EI Suunnitelmassa on määritelty työnjako KYLLÄ/EI	Satakunnan ha HYTE-tiimi Kunnat
	Vahvistetaan henkilöstön osaamista päihteiden käytön varhaisessa tunnistamisessa ja puheeksi otossa kouluttamalla heitä alkoholin mini-intervention käyttöön ja seuraamalla toimenpiteiden toteutumista säännöllisesti vuoden 2026-2029 aikana.	1. Järjestetään koulutuksia henkilöstölle päihteiden käytön puheeksi otosta ja alkoholin mini-interventiosta vuosien 2026-2029 aikana 2. Seurataan toimenpidekoodien käyttöä kolme kertaa vuodessa toimialakohtaisissa HYTE-ryhmissä.	Koulutukset järjestetty KYLLÄ/EI HYTE-kerroin: Alkoholin käytön mini-interventio Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 20–64-vuotiaat Toimenpidekoodi: IHA11 Tupakka ja muiden nikotiinituotteiden strukturoitu kartoitus	Satakunnan ha HYTE-tiimi Vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa Satakunnassa -osahanke (vuonna 2026)
	Kehitetään suun terveydenhuollon ja muun terveydenhuollon välistä yhteistyötä päihteiden ja nikotiinituotteiden käytön vähentämiseksi ja lopettamiseksi kaikissa ikäryhmissä vuosien 2026-2029 aikana vastinparimallin avulla.	1. Luodaan vastinparimalli suun terveydenhuollon ja muun terveydenhuollon ammattilaisten välille vuosien 2026-2029 aikana. HYTE-tiimi koordinoi yhteistyömallin suunnittelun ja kehittämisen. Toimialueet nimeävät yhdyshenkilöt yhteistyön varmistamiseksi. 2. Määritellään yhteistyön tavoitteet ja toimintatavat.	Yhteistyörakenne luotu KYLLÄ/EI Yhteistyörakenteen tavoitteet ja toimintatavat on määritelty KYLLÄ/EI	HYTE-tiimi, suun terveydenhuolto ja toimialueet

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Lisätään mahdollisuuksia digitaaliseen omahoitoon ja asiointiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä varmistaen kuitenkin mahdollisuuden kohtaamisiin.	Vahvistetaan digitaalista omahoitoa ja asiointia ottamalla Hyvinvointimajakka laajemmin käyttöön palveluohjauksessa.	1. HYTE-tiimi tuo hyvinvointimajakkaa henkilöstölle esiin entistä enemmän palveluohjauksen vahvistumiseksi ja seuraa Hyvinvointimajan kuukausiraporttia	Hyvinvointimajan kuukausiraportti	Satakunnan ha Satakunnan ha: HYTE-tiimi
	Kehitetään digitaalisia palvelupolkuja varmistuen kuitenkin siitä, että asiakkaalla on mahdollisuus tarvittaessa päästä asiantuntijan vastaanotolle.	1. Sisällytetään kaikkiin uusiin tai kehitettäviin digitaalisiin palvelupolkuihin selkeä ohjaus, jonka kautta asiakas voi tarvittaessa hakeutua asiantuntijan vastaanotolle.	Vastaanoton mahdollisuus huomioitu digitaalisia polkuja kehittäessä KYLLÄ/EI	Satakunnan ha Vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa Satakunnassa - osahanke (vuosi 2026) ICT-palvelut
	Varmistetaan, että alueen asukkaat, henkilöstö ja sidosryhmät saavat oikeaa, ajantasaista ja saavutettavaa tietoa sote- ja palveluista, päätöksenteosta ja vaikuttamismahdollisuuksista laatimalla vuodelle 2026 palveluviestinnän viestintäsuunnitelma sekä osallisuussuunnitelma	1. Verkkosivujen sata.fi ja Sata-sovelluksen uudistuminen asiakasystävällisemmäksi 2. Palveluviestinnän viestintäsuunnitelman toteuttaminen 3. Osallisuussuunnitelman toteuttaminen	Luottamus- ja maine –tutkimus 2026: Palveluiden käyttäminen osa-alue sidosryhmätuen osa-alueena nousee hyvälle tasolla yli 3,5 Tuotteet ja palvelut maineen osa-alueena yli 3,14	Satakunnan ha: viestintä ja markkinointi sekä ICT-palvelut
Edellä mainitut tavoitteet ja toimenpiteet			Asioinut sosiaali- ja terveystieteissä sähköisesti (%), 20–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet (FinSote-tutkimus) Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%)	

IKÄÄNTYNEET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso ikääntyneiden erillissuunitelma: [linkki](#)

TEEMA 2: MIELEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS

AIKUISIA JA KOKO VÄESTÖÄ KOSKEVAT YLÄTAVOITTEET:

- 1. Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia mielen hyvinvoinnin edistämiseen
- 2. Asukas saa varhaista tukea mielen hyvinvoinnin haasteissa
- 3. Edistetään osallisuuden mahdollisuuksia

LAPSET JA NUORET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso lasten ja nuorten erillissuunnitelma: [linkki](#)

Katso neuvolasuunnitelma: [linkki](#)

Katso opiskeluhuollonsuunnitelma: [linkki](#)

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia mielen hyvinvoinnin edistämiseen	Kartoitetaan Satakunnan alueen mielen hyvinvointia edistävät toimet kevään 2026 aikana osana ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman valmistelua.	1. Kootaan tiedot kunnissa, järjestöissä ja hyvinvointialueella toteutettavista mielen hyvinvointia edistämistä toimista 2. Sisällytetään kartoituksen tulokset ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmaan (2026-2030)	Kartoitus tehty ja sisällytetty ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmaan KYLLÄ/EI	Satakunnan ha: HYTE-tiimi
	Laajennetaan kulttuuriresepti koskemaan kaikkia ikä- ja ihmisryhmiä hyvinvoinnin edistämiseksi ja vahvistetaan alueellista yhteistyötä sen käytössä vuoden 2026 aikana.	1. Laajennetaan kulttuurireseptin kohderyhmä kattamaan eri ikä- ja väestöryhmät 2. Lisätään yhteistyötä kuntien, kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa reseptin jakelussa ja kohteissa 3. Seurataan reseptin käyttöä ja laajentumista alueella		Epmt-yhteistyöverkosto Satakunnan ha: viestintä, ICT-palvelut, HYTE-tiimi

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Asukas saa varhaista tukea mielen hyvinvoinnin haasteissa	Kuvataan matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut ja jatkohoidon prosessit ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmaan vuonna 2026, ja otetaan kuvaus käyttöön palveluohjauksen ja toimijoiden työn tueksi.	- Kootaan tiedot matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palveluista ja jatkohoitopolkujen käytännöistä eri toimijoilta sekä muotoillaan tiedot osaksi ehkäisevän mielenterveystyön suunnitelmaa vuoden 2026 aikana. - Varmistetaan, että ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma huomioi eri ikä- ja väestöryhmät	Kuvaus on valmis ja liitetty suunnitelmaan KYLLÄ/EI Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma laadittu KYLLÄ/EI	
Edistetään osallisuuden mahdollisuuksia	Lisätään yhteisöllisyyttä ja ehkäistään yksinäisyyttä vahvistamalla palveluohjausta Hyvinvointimajakkaa hyödyntämällä sekä hyödynnetään kokemusosaajia palveluiden kehittämisessä.	- Hyödynnetään Hyvinvointimajakkaa palveluohjauksen työkaluna ohjattaessa asukkaita kunnan ja järjestöjen tarjoamiin palveluihin - Hyödynnetään kokemusosaajia palveluiden kehittämisessä	Toimenpidekoodi: OAB64 Digitaalisiin itse- ja omahoitopalveluihin liittyvä neuvonta ja ohjaus Kokemusosaajien määrä ja käyttöaste	Satakunnan ha Satakunnan ha, asiakaspalvelu HYTE-tiimi
	Vahvistetaan asukkaiden osallisuutta ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman laadinnassa vuoden 2026 loppuun mennessä hyödyntämällä PAKKA-toimintamallia, järjestöyhteistyötä ja koulutettujen kokemusosaajien asiantuntijuutta ja jatkossa suunnitelman toteutuksessa.	- Hyödynnetään PAKKA-toimintamallia ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman laadinnassa - Suunnitellaan ja toteutetaan ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman laadinta, jossa hyödynnetään osallistavia menetelmiä. Nämä mahdollistavat alueen eri hyvinvointitoimijoiden ja esimerkiksi koulutettujen kokemusosaajien osallisuuden.	PAKKA-toimintamallia hyödynnetty KYLLÄ/EI Osallistavat menetelmät suunniteltu ja toteutettu KYLLÄ/EI	HYTE-tiimi

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Edistetään osallisuuden mahdollisuuksia	Huolehditaan vaikuttamismahdollisuuksista hyvinvointialueella esimerkiksi asiakaskokemuskyselyä, asiakasraateja ja digiraatia hyödyntämällä.	- Asiakaskokemusta mitataan systemaattisesti (esim. tekstiviestipalautteet) - Hyödynnetään asiakasraatia ja digiraatia säännöllisesti palvelujen arvioinnissa ja kehittämisessä - Asiakasraadit kokoontuvat säännöllisesti	Lähetettyjen tekstiviestipalautekyselyjen määrä Digiraadin osallistujien ja kyselyiden määrä Hyvinvointialueen asiakasraadin kannanottojen määrä	Satakunnan ha: asiakaspalvelu
	Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen hyvinvointialueella mm. sosiaalisen raportoinnin avulla	Huolehditaan sosiaalisen raportoinnin mahdollistamisesta ja tulosten esittämisestä	Sosiaalinen raportointi ja sen käsittely on toteutunut suunnitellusti kaksi kertaa vuodessa KYLLÄ/EI	Satakunnan ha ja muut hyvinvointitoimijat Satakunnan ha: sosiaalityön professio

Edellä mainitut tavoitteet ja toimenpiteet

HYTE-kerroin: Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat
HYTE-kerroin: NEET-nuorten määrä

IKÄÄNTYNEET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso ikääntyneiden erillissuunitelma: [linkki](#)

TEEMA 3: TURVALLINEN JA MIELEKÄS ARKI

AIKUISIA JA KOKO VÄESTÖÄ KOSKEVAT YLÄTAVOITTEET:

1. Lisätään toimia turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen lisäämiseksi
2. Lisätään toimia kaatumisten ja putoamisten ennaltaehkäisemiseksi

LAPSET JA NUORET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso lasten ja nuorten erillissuunnitelma: [linkki](#)

Katso neuvolasuunnitelma: [linkki](#)

Katso opiskeluhuollonsuunnitelma: [linkki](#)

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Lisätään toimia
turvallisuuden ja
turvallisuuden tunteen
lisääntymiseksi

Kehitetään Satakunnan sosiaali- ja
kriisipäivystystä perustamalla
sinne ensiarviotiimi vuoden 2026
alussa, joka tulee
työskentelemään aiempaa
tiiviimmin kriisityön sekä
lähisuhdeväkivaltatyön
asiakkaiden kanssa myös akuutin
tilanteen jälkeen.

1. Perustetaan ensiarviotiimi vuoden 2026 alussa

Ensiarviotiimi on käynnistynyt KYLLÄ/EI

Satakunnan ha

Satakunnan ha:
HYTE-tiimi

Vahvistetaan lähisuhdeväkivallan
ehkäisyä ja tuen rakenteita
kehittämällä MARAK-
toimintamallin ja Luotsitoiminnan
käyttöä hyvinvointialueella sekä
tiivistämällä palveluohjausta ja
järjestöyhteistyötä vuosina 2026-
2027.

1. Hyvinvointialueella jalkautetaan ja kehitetään entisestään MARAK-toimintamallin käyttöä.
2. Aktivoidaan Luotsiverkosto ja Luotsitoiminta kehitetään avainhenkilötoiminnaksi vuonna 2027.
3. Palveluohjausta kehitetään eri toimijoiden välillä
4. Hyvinvointialue osallistuu vaativien erojen työryhmään, jonka toiminta käynnistyy vuonna 2026 järjestöyhteistyössä

MARAK-toimintamalli käytössä KYLLÄ/EI
Luotsiverkosto on aktivoitu KYLLÄ/EI
Luotsitoiminta on kehittynyt
avainhenkilötoiminnaksi KYLLÄ/EI
Hyvinvointialue on mukana vaativien erojen
työryhmässä KYLLÄ/EI

Satakunnan,
ha: viestintä,
ICT-palvelut,
HYTE-tiimi

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Lisätään toimia turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen lisääntymiseksi	Vahvistetaan onnettomuuksien ennaltaehkäisyä ja turvallisuutta lisäävää yhteistyötä pelastuslaitoksen ja eri toimijoiden välillä, ja seurataan tulipalojen kehitystä vähintään vuoteen 2030 saakka kansallisten ohjelmien mukaisesti	- Pelastuslaitos tekee yhteistyössä eri toimijoiden kanssa turvallisuutta edistävää ja onnettomuuksien ennaltaehkäisevää työtä - Pelastuslaitos päivittää suunnitelmia kansallisten ohjelmien mukaisesti. - Pelastuslaitos seuraa tulipalojen määrää ainakin vuoteen 2030 saakka.	Suunnitelmat päivitetty KYLLÄ/EI Pelastuslaitoksen tulipalojen määrä	Pelastuslaitos toimialue
Edellä mainitut tavoitteet ja toimenpiteet			HYTE-kerroin: Vammojen ja myrkytysten johdosta aiheutuvat hoitojakso	
Lisätään toimia kaatumisten ja putoamisten vähentämiseksi	Päivitetään alueellinen kaatumisten ehkäisyn työryhmä alkuvuodesta 2026 siten, että siinä ovat edustettuina kaikki keskeiset toimijat, ja laaditaan työryhmässä Sata-alueen yhtenäinen kaatumisten ehkäisyn prosessikuvaus asiakkaiden yhdenvertaisen palveluohjauksen tueksi.	- Päivitetään alueellinen kaatumisten ehkäisyn työryhmä tammikuussa 2026 kutsumalla mukaan kunnat ja järjestöt - Työryhmä kartoittaa nykyiset toimintakäytännöt tunnistaa kehittämistarpeet eri alueilla - Laaditaan yhtenäinen kaatumisten ehkäisyn prosessikuvaus ja jaetaan se toimijoiden käyttöön	Alueellinen kaatumisten ehkäisyn työryhmä laajennettu eri toimijoilla KYLLÄ/EI Prosessi kuvattu, selkiytetty ja jaettu KYLLÄ/EI	Alueellinen kaatumisten ehkäisyn työryhmä
	Pelastuslaitos edistää palveluohjausta henkilöstöä kouluttamalla ja kehittää turvallisuusviestintäänsä siihen kaatumisten ja putoamisten ehkäisyyn liittyvää materiaalia	- Järjestetään vuosien 2026-2029 aikana koulutuksia palveluohjauksista - Lisätään turvallisuusviestintään materiaalia, jossa painotetaan kaatumisten ja putoamisten ehkäisyä	Koulutuksia järjestetty KYLLÄ/EI Kaatumisten ja putoamisten ehkäisy esillä turvallisuusviestinnässä KYLLÄ/EI	Pelastuslaitos toimialue Ensihoito
Edellä mainitut tavoitteet ja toimenpiteet			HYTE-kerroin: Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla	

IKÄÄNTYNEET

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
------------	---------	------------	----------	-----------------------------

Katso ikääntyneiden erillissuunitelma: [linkki](#)

TEEMA 4: SATAKUNNAN HYVINVOINTITOIMIJOIDEN YHTEISTYÖRAKENTEET

AIKUISIA JA KOKO VÄESTÖÄ KOSKEVAT YLÄTAVOITTEET:

1. Selkeytetään HYTE-työn työnjakoa
2. Lisätään eri hyvinvointitoimijoiden kuulemista päätöstenteossa

AIKUISET JA KOKO VÄESTÖ

Ylätavoite	Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho/ seurantataho
Selkeytetään HYTE-työn työnjakoa Satakunnassa	Selkeytetään Satakunnan HYTE-työn rakenteita ja eri toimijoiden rooleja laatimalla HYTE-toimikunnalle vuosikello vuoden 2026 aikana. Vuosikellossa kuvataan muun muassa Hyteneuvotteluiden aikataulut ja työnjako eri toimijoiden välillä.	1. HYTE-toimikunta työstää vuosikellon keväällä 2026 2. Määritellään vuosikelloon Hyte-neuvotteluiden järjestämisen aikataulu 3. Kuvataan vuosikellossa eri toimijoiden tehtävät ja vastuut HYTE-työssä 4. Hyväksytään ja otetaan käyttöön vuosikello HYTE-toimikunnan toiminnan ja yhteistyön tueksi	HYTE-toimikunnan vuosikello laadittu KYLLÄ/EI HYTE-toimikunnan vuosikellossa kuvataan eri toimijoiden tehtävät ja vastuut HYTE-työssä KYLLÄ/EI	HYTE-toimikunta
Lisätään eri hyvinvointitoimijoiden kuulemista päätöstenteossa	Lisätään HYTE-toimikunnan hyödyntämistä hyvinvointialueen ja muiden hyvinvointitoimijoiden päätöksenteon	1. Määritellään HYTE-toimikunnan rooli päätöksenteon valmistelun tukena vuoden 2026 aikana 2. HYTE-toimikunta antaa näkemyksensä päätöksenteon tueksi esimerkiksi muistioiden kautta	HYTE-toimikunnalle tullut kommentoitavaksi eri päätösehdotuksia hyvinvointialueelta ja muilta alueen hyvinvointitoimijoilta KYLLÄ/EI	HYTE-toimikunta Satakunnan hyvinvointitoimijat

7 ASIAKIRJASSA KÄYTETTYJEN KÄSITTEIDEN AVAUS

Diabetesriski

Diabetesriski tarkoittaa sitä, että henkilöllä on kohonnut todennäköisyys sairastua tyyppin 2 diabetekseen tulevaisuudessa. Riskitilaa voidaan usein ehkäistä tai viivyttää elämäntapamuutoksilla.(Terveyskirjasto, 2024.)

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö

Tarkoittaa tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jolla edistetään mielen hyvinvointia, vahvistetaan suojaavia tekijöitä ja vähennetään päihteiden käyttöön sekä mielenterveyteen liittyviä riskejä jo ennen ongelmien syntymistä. Työ kohdistuu yksilöihin, yhteisöihin ja rakenteisiin, ja sitä tehdään poikkihallinnollisesti eri toimijoiden yhteistyönä. (THL, 2023.)

Elintapaohjaus

ohjausta ja tukea terveellisempien elämäntapojen tekemiseen, kuten ravinnon, liikunnan, unen ja arjen valintojen parantamiseen, jotta hyvinvointi ja terveys vahvistuvat. (Liiku, 2021.)

HYTE

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (THL, 2023).

HYTE-työ

Tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseen (THL, 2023).

HYTE-tiimi

Satakunnan hyvinvointialueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen maakunnallisesta kehittämisestä ja koordinaatiosta vastaa HYTE-tiimi (Satakunnan hyvinvointialue, n.d.).

HYTE-valmennus

Satakunnan hyvinvointialue tarjoaa maksutonta, yksilöllistä elämäntapavalmennusta, joka tukee unen, ravitsemuksen ja liikunnan parantamista. Valmennukseen voi hakeutua itse tai ammattilaisen ohjaamana. (Satakunnan hyvinvointialue, 2025.)

HYTE-toimikunta

Satakunnan HYTE-työn yhteistyöfoorumi, joka toimii mm. lainsäädännön edellyttämänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona. Lisäksi HYTE-toimikunta vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosittaisista neuvotteluista eli hyte-neuvotteluista (Satakunnan hyvinvointialue aluehallitus, 2025).

Hyte-neuvottelut

Hyvinvointialueen, kuntien ja muiden hyte-toimijoiden väliset neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueella, joissa päätetään mm. tavoitteista ja toimenpiteistä ja yhteistyöstä (THL 2023).

Hyvinvointimajakka

Hyvinvointimajakka kokoaa verkkoon tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Sivustolta voi palvelutarjottimen avulla etsiä mm. liikunta- ja kulttuuriharrastuksia, luontokohteita sekä muita terveellisiä elintapoja ja mielen hyvinvointia tukevia palveluja. (Satakunnan hyvinvointialue, 2025.)

Kulttuuriresepti

Kulttuuriresepti on vapaalippu kahdelle satakuntalaiselle kulttuurikohteeseen. Se on tarkoitettu haastavassa elämäntilanteessa olevalle ja sen tavoitteena on lisätä hyvinvointia taiteen ja kulttuurin kautta sekä madaltaa osallistumisen kynnyksiä. Reseptin voi käyttää yksin, ystävän tai vapaaehtoisen kulttuurikaverin kanssa. (Satakunnan hyvinvointialue, 2025.)

Kulttuurihyvinvointi

Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa sitä, että taide ja kulttuuri vähentävät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä lisäävät voimavaroja. Jokaisella on kulttuurisia tarpeita ja oikeuksia, ja niiden toteutuminen tukee hyvinvointia läpi elämän. Ennaltaehkäisevänä toimintana kulttuuri voi vähentää raskaampien sote-palvelujen tarvetta ja tuoda kustannussäästöjä. (Satakunnan hyvinvointialue, 2025.)

Lähisuhdeväkivalta

Väkivaltaa, jonka tekijä ja uhri ovat tai ovat olleet keskenään läheisessä suhteessa (THL 2024.)

Luotsitoiminta (nimi muuttuu valtakunnallisesti Avainhenkilötoiminnaksi):

Luotsit / Avainhenkilöt ovat ammattilaisia, jotka ovat saaneet koulutuksen perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen, puheeksiottoon ja avun piiriin ohjaamiseen (esimerkiksi Satakunnan ensi- ja turvakoti ry:n palveluihin). He toimivat omissa työyksiköissään osaamisen ylläpitäjinä ja tukihenkilöinä, vastaten tarvittaessa myös materiaaleista ja konsultaatiosta. Luotsit muodostavat alueellisen verkoston, joka kokoontuu säännöllisesti ja hyödyntää yhteistä Teams-alustaa. (K.Latostenmaa, henkilökohtainen viestintä, 7.1.2026.)

Mielen hyvinvointi

Positiivinen mielenterveys eli mielen hyvinvointi on keskeinen voimavara, joka tukee yksilön terveyttä, toimintakykyä ja elämänhallintaa sekä koostuu psyykkisistä, sosiaalisista, emotionaalisista, fyysisistä ja hengellisistä tekijöistä. Se korostaa voimavaroja ja hyvää toimintakykyä sairauskeskeisyyden sijaan ja on enemmän kuin mielenterveyshäiriöiden puuttuminen, sillä myös häiriöistä huolimatta ihminen voi kokea hyvinvointia (THL, 2025.)

7 ASIAKIRJASSA KÄYTETTYJEN KÄSITTEIDEN AVAUS

Osallisuus

Moniulotteinen kokemus ja yhteiskunnallinen ilmiö, joka tarkoittaa ihmisen kuulumista merkitykselliseen yhteisöön, mahdollisuutta vaikuttaa ja tulla kuulluksi sekä osallistua palvelujen ja yhteiskunnan kehittämiseen eri tasoilla (THL, 2024b).

PAKKA-toimintamalli

Pakka-toimintamalli on yhteisöllinen ja paikallinen tapa ehkäistä alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittoja säätelemällä niiden saatavuutta lakien pohjalta. Malli perustuu viranomaisten, elinkeinon, päättäjien ja kuntalaisten yhteistyöhön, ja sen tavoitteena on vahvistaa ikärajavalvontaa, vähentää alaikäisten saatavuutta sekä ehkäistä päihtyneille anniskelua. (THL, 2024.)

Palveluohjaus

Asiakastyötä tekevät ammattilaiset tekevät palveluohjausta ohjatessaan asiakasta eteenpäin seuraaviin palveluihin. Palveluohjaus on koordinoivaa työtä, jolla edistetään eri organisaatioiden ja hallinnonalojen välistä yhteistoimintaa. Se tukee palvelujen vaikuttavuutta ja edistää asiakkaan terveyttä ja hyvinvointia (THL 2023).

Rakenteellinen sosiaalityö

Rakenteellinen sosiaalityö on Sosiaalihuoltolain 7§ mukaista toimintaa. Se tekee näkyväksi sosiaalihuollon asiakkaiden ongelmia, tarpeita ja vahvuuksia sekä niiden suhteita yhteisöön ja yhteiskuntaa. (THL, 2023e.)

Sosiaalinen raportointi

Sosiaalinen raportointi on rakenteellisen sosiaalityön yksi menetelmistä. Siinä tuotetaan tietoa omalla asiantuntemuksella. (THL, 2023e.) Sosiaalinen raportointi on keino tuoda näkyväksi ilmiöitä ja epäkohtia, jotka muuten voisivat jäädä piiloon. Raportoida voi kuka tahansa, joka huomaa esimerkiksi sosiaalisen epäkohdan. (Satakunnan hyvinvointialue, n.d.)

Vastinparit

Kaksi keskenään parina tai pareina toimivaa tahoa/toimijaa, jotka jakavat vastuun jostain tehtävästä tai ovat järjestämässä toisiaan täydentäviä rooleja.

Vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa Satakunnassa –osahanke:

Terveysteksti – ja Suomi Liikkeelle –ohjelmien rahoittama Vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa Etelä-Pohjanmaalla, Lapissa ja Satakunnassa -hanke on UKK-instituutin hallinnoima kokonaisuus, jossa toteutetaan kolme osahanketta. Hankkeessa otetaan käyttöön ja edelleen kehitetään vaikuttavaa elintapaohjausta ja omahoitoa kolmella hyvinvointialueella. Tavoitteena kaikilla alueilla on saada käyttöön vaikuttavia elintapaohjauksen malleja, jotka hyödyntävät digitaalisia ratkaisuja ja tehostavat elintapaohjausta kasvattamatta henkilöstöresursseja – enemmän ja vaikuttavampaa elintapaohjausta samalla rahalla. Satakunnan osahankkeessa kehitetään asiakaslähtöinen ratkaisukeskeinen hyvinvointivalmennuksen toimintamalli nuorille aikuisille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.; STM, n.d.; UKK-instituutti, 2026).

8 ERILLISUUNNITELMAT JA KUNTIEN HYVINVOINTIKERTOMUKSET

KUNTIEN HYVINVOINTIKERTOMUKSET JA -SUUNNITELMAT:

Ulvila [laaja hyvinvointikertomus 2021-2024](#) ja [hyvinvointisuunnitelma 2024-2025](#)

Kankaanpää [hyvinvointikertomus ja –suunnitelma 2025-2029](#)

Nakkila [hyvinvointiraportti 2021-2025](#), [hyvinvointisuunnitelma 2023-2025](#)

Pomarkku [hyvinvointikertomus 2025](#)

Eura [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

Pori [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

Eurajoki [hyvinvointikertomus 2021-2024](#) ja [hyvinvointisuunnitelma 2022-2026](#)

Karvia [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#) ja [suunnitelma 2025-2029](#)

Harjavalta [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

Jämijärvi [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

Huittinen [hyvinvointiraportti 2024](#)

Kokemäki [laaja hyvinvointikertomus 2021-2024](#) ja [hyvinvointisuunnitelma 2022-2025](#)

Merikarvia

Siikainen [laaja hyvinvointikertomus 2017-2020](#)

Rauma [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

Säkylä [laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

ERILLISUUNNITELMAT (katso. erilliset liitetiedostot):

Opiskeluhuollon suunnitelma 2025-2029 (KESKEN)

LN Suunnitelma (KESKEN)

Neuvolan suunnitelma (KESKEN)

Ikääntyneiden suunnitelma (KESKEN)

MUUT LIITETTÄVÄT OHJELMAT JA SUUNNITELMAT:

[Osallisuusohjelma 2024-2025](#)

Alueellinen ravitsemussuunnitelma 2026-2029 (Ei vielä hyväksytty, katso erillinen liitetiedosto)

Tasa-arvo- ja monimuotoisuussuunnitelma 2025-2026 (katso erillinen liitetiedosto)

Finlex. (2021). Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021. https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2021/612#chp_1_sec_7

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry, LiiKu. (2021). Liikunta- ja elintapaneuvonta. <https://www.liiku.fi/yhteisty%C3%B6/liikuntajaelintapaneuvonta/>

Satakunnan hyvinvointialue aluehallitus. (2025). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toimikunnan asettaminen toimikaudelle 2025 – 2029. [https://sata.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_3092025/Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HY\(9313\)](https://sata.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_3092025/Hyvinvoinnin_ja_terveyden_edistamisen_HY(9313))

Satakunnan hyvinvointialue. (2025). Hyvinvointimajakka. <https://hyvinvointimajakka.satakunnanhyvinvointialue.fi/>

Satakunnan hyvinvointialue. (2025). Hyvinvointi- ja terveystalvonnus. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/terveyspalvelut/aikuisten-hyvinvointi-ja-terveysvalmennus/>

Satakunnan hyvinvointialue. (2025). Kulttuurihyvinvointi. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/tietoa-meista/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/kulttuurihyvinvointi/>

Satakunnan hyvinvointialue. (2025). Kulttuuriresepti ja kulttuurikaveri. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/tietoa-meista/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/tukea-hyvinvointiin-ja-terveyteen/kulttuuriresepti-ja-kulttuurikaveri/>

Satakunnan hyvinvointialue. (n.d.). Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/tietoa-meista/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/>

Satakunnan hyvinvointialue. (n.d.). Rakenteellinen sosiaalityö. <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/ammattilaiset-ja-opiskelijat/rakenteellinen-sosiaalityo/>

STM. (n.d). Terveysteksti – kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma. <https://stm.fi/terveydesti-kansallinen-terveys-ja-hyvinvointiohjelma>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (nd). Suomi Liikkeelle. <https://okm.fi/suomi-liikkeelle>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). Keskeiset käsitteet. THL. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/mita-ehkaiseva-paihdeyto-on/keskeiset-kasitteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024). Lähisuhdeväkivalta. THL. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/lahisuhdevakivalta>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024b). Osallisuuden edistäminen. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024). Pakkatoimintamalli ehkäisevään päihdeytoöhön. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/verkko-pakka-ehkaisevaan-paihdeytohon>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2025). ‘Positiivinen mielenterveys eli mielen hyvinvointi. THL. <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/positiivinen-mielenterveys-eli-mielen-hyvinvointi>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. THL. <https://thl.fi/aiheet/sote-palvelujen-johtaminen/kehittyva-palvelujarjestelma/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023b). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-neuvottelut>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023c). Alueellinen hyvinvointikertomus. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointikertomus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023e). Esimerkkejä rakenteellisesta sosiaalityöstä. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/esimerkkeja-rakenteellisesta-sosiaalityosta>

Terveyskirjasto. (2024). Tyypin 2 diabetes. Tyypin 2 diabetes - Terveyskirjasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023b). Palveluohjaus. THL. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/palveluohjaus>

UKK-instituutti. (2026). Vaikuttavaa elintapaohjausta –hanke. <https://ukkinstituutti.fi/tutkimukset-ja-hankkeet/kehittamishankkeita/vaikuttavaa-elintapaohjausta-hanke/>